

Sygn. akt: II AKa 164/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 czerwca 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie :

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Niementowska
	SSA Robert Kirejew (spr.) SSO del. Marcin Ciepela
Protokolant :	Magdalena Bauer

przy udziale **Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Katowicach Marka Wójcika**

po rozpoznaniu w dniu 1 czerwca 2017 roku sprawy

wnioskodawcy M. P. s. A. i H.

w przedmiocie zadośćuczynienia

na skutek apelacji pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 9 stycznia 2017 roku, sygn. akt XXI Ko 11/16

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. zasądza od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Katowicach) na rzecz pełnomocnika wnioskodawcy M. P. – radcy prawnego A. A. – Kancelaria Radcy Prawnego w K. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem złotych i sześćdziesiąt groszy), w tym 23% VAT tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;
3. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

SSO del. Marcin Ciepela SSA Małgorzata Niementowska SSA Robert Kirejew

Sygn. akt II AKa 164/17

UZASADNIENIE

W dniu 8 kwietnia 2015 roku do sądu wpłynął wniosek M. P. z dnia 1 kwietnia 2015 r. o zasądzenie na jego rzecz kwot po 150,- złotych za każdy dzień pobytu w areszcie śledczym w dniach od 20 do 28 stycznia 2005 r. z powodu tymczasowego aresztowania zastosowanego wobec niego w sprawie Sądu Rejonowego w Mysłowicach, sygn. akt II K 345/04. Wnioskodawca wskazał, że w sprawie tej został skazany na karę 9 miesięcy pozbawienia wolności z

warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a okres pobytu w areszcie nie został mu zaliczony na poczet żadnej innej kary.

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 9 stycznia 2017 r., sygn. akt XXI Ko 11/16, na zasadzie art. 555 k.p.k. w całości oddalił roszczenie wnioskodawcy M. P., a nadto zasądził wynagrodzenie na rzecz pełnomocnika z urzędu oraz obciążył Skarb Państwa kosztami postępowania w sprawie.

Wyrok ten zaskarżył w całości pełnomocnik wnioskodawcy podnosząc zarzut obrazy przepisów prawa materialnego, a to art. 5 k.c., poprzez nieuzasadnione uwzględnienie zarzutu przedawnienia podniesionego w toku postępowania i w konsekwencji oddalenie roszczenia wnioskodawcy, podczas gdy z wszystkich okoliczności sprawy w tym w szczególności z faktu braku pouczenia wnioskodawcy o przysługujących mu prawach i wyrządzonej mu bezprawnie krzywdzie polegającej na stosowaniu wobec niego tymczasowego aresztowania mimo braku podstaw do jego zastosowania wynika, iż podniesienie zarzutu przedawnienia jawi się jako sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i na zasadzie art. 5 k.c. winno być uznane za nadużycie prawa podmiotowego.

W związku z tym pełnomocnik wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz M. P. kwoty 1.200,- złotych tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w okresie od 20 do 28 stycznia 2015 roku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy M. P. nie była zasadna i nie została uwzględniona.

Sąd I instancji w pełni prawidłowo uwzględnił zarzut przedawnienia, na który powołał się prokurator na rozprawie w dniu 9 stycznia 2017 r. Podniesienie tego zarzutu nie stanowiło nadużycia prawa podmiotowego – nie było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i z tego względu nie naruszało przepisu art. 5 Kodeksu cywilnego.

Wydając kwestionowane orzeczenie Sąd Okręgowy w Katowicach wziął pod uwagę wszystkie okoliczności faktyczne i prawne istotne dla stwierdzenia, czy zarzut przedawnienia w tym przypadku powinien zostać uwzględniony i czy nie sprzeciwia się temu przepis art. 5 k.c.

Przypomnieć więc należy, że wyrok w sprawie, w której M. P. był tymczasowo aresztowany, czyli w sprawie Sądu Rejonowego w Mysłowicach o sygn. akt II K 345/04, uprawomocnił się z dniem 23 lutego 2005 roku.

Zgodnie z przepisem art. 555 k.p.k. - w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 30 czerwca 2015 r. - roszczenia przewidziane w rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego przedawniały się po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, tj. w wypadku tymczasowego aresztowania – od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Oznacza to, że termin przedawnienia roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługujących M. P. z tytułu aresztowania w dniach od 20 do 28 stycznia 2005 roku, upłynął w dniu 23 lutego 2006 roku.

Nie można zgodzić się z twierdzeniami pełnomocnika, że M. P. nie został prawidłowo poinformowany o sposobie i terminie przysługującego mu roszczenia o zadośćuczynienie. Nie ulega wątpliwości, że wynikający z art. 16 k.p.k. obowiązek pouczenia uczestników postępowania o przysługujących im uprawnieniach dotyczy tylko uprawnień dotyczących danego toczącego się postępowania sądowego, a nie wszelkich roszczeń, w tym takich, których można dochodzić po jego zakończeniu. Ponadto, jak podkreślił sąd I instancji, z zeznań wnioskodawcy (k. 166) wynikało, że o możliwości wystąpienia z roszczeniem o zadośćuczynienie dowiedział się już w 2007 roku i nawet skierował wówczas pismo do Sądu Okręgowego w Katowicach, jednak nie był to wniosek o zadośćuczynienie, skoro sprawy w tym przedmiocie nie odnotowano w rzeczonym Sądzie, a M. P. udzielono jedynie informacji, że jego roszczenie uległo przedawnieniu. W późniejszym okresie, po roku 2007, wnioskodawca podejmował próby uzyskania zaliczenia owych dziewięciu dni aresztowania w styczniu 2005 roku na poczet kar orzeczonych względem niego w innych postępowaniach karnych i dopiero po uprawomocnieniu się postanowienia Sądu Okręgowego w Piotrkowie

Trybunalskim z dnia 5 lutego 2015 r., sygn. akt VII Ko 3863/14, negatywnie orzekającego w przedmiocie zaliczenia, M. P. wystąpił z wnioskiem inicjującym postępowanie niniejsze.

Należy stwierdzić, że złożenie przez M. P. wniosku o zasądzenie zadośćuczynienia z przekroczeniem terminu przedawnienia tego roszczenia o ponad dziewięć lat nie było usprawiedliwione żadnymi przyczynami wymienianymi w orzecznictwie (np. w postanowieniu SN z dnia 22 października 2014 r., sygn. V KK 194/14, Prok. i Pr. z 2015 r., Nr 3, poz. 20) jako mogące usprawiedliwiać uchybienie temu terminowi. Nie wynikało z długotrwałej choroby wnioskodawcy, niemożności samodzielnego działania, choroby psychicznej, ubezwłasnowolnienia, czy pobytu za granicą połączonego z niemożnością nawiązania kontaktu z krajem. Uchybienie terminowi przedawnienia roszczenia miało w rozpatrywanym przypadku charakter rażący.

Nie można też podzielić supozycji pełnomocnika, że wnioskodawca doznał krzywdy na skutek zastosowania wobec niego tymczasowego aresztowania bez istnienia ku temu jakichkolwiek podstaw. Wypada przypomnieć, że M. P. dopuścił się kradzieży, stanowiącej w 2005 roku przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., co stwierdzono prawomocnym wyrokiem skazującym Sądu Rejonowego w Mysłowicach z dnia 15 lutego 2005 r., sygn. akt II K 345/04. Zastosowanie zaś wobec niego tymczasowego aresztowania nastąpiło w toku postępowania karnego o to przestępstwo z tego względu, że przestał stawiać się na wezwania Sądu i nie przebywał w miejscu swego zamieszkania, przy czym ten najsurowszy środek zapobiegawczy uchylono niezwłocznie po ujęciu wnioskodawcy i doprowadzeniu go do Sądu. Zatem jeśliby doszło do merytorycznego rozpatrywania wniosku M. P. sąd meriti musiałby oceniać, czy nie zachodziło wyłączające możliwość dochodzenia roszczenia - w myśl art. 553 § 2 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. – bezprawne utrudnianie postępowania przez oskarżonego, czy tylko doszło do przyczynienia się do wydania orzeczenia o tymczasowym aresztowaniu, o którym mowa w art. 553 § 6 k.p.k. w brzmieniu jw., co skutkowałoby koniecznością miarkowania zadośćuczynienia.

Wszystkie przedstawione okoliczności przemawiają za stwierdzeniem, że podniesienie w ramach niniejszego postępowania zarzutu przedawnienia roszczenia nie było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i nie stanowiło nadużycia prawa podmiotowego. Przyjęcie stanowiska przeciwnego, forsowanego w apelacji pełnomocnika, prowadziłoby do zaakceptowania sytuacji, w której w zasadzie w żadnym przypadku nie byłoby możliwe skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia, co czyniłoby martwym powszechnie obowiązujący przepis art. 555 k.p.k.

Dlatego właśnie uznano apelację za całkowicie bezzasadną i utrzymano w mocy zaskarżony wyrok kosztami postępowania odwoławczego obciążając Skarb Państwa, co pozostaje w zgodzie z przepisem art. 554 § 4 k.p.k.

SSO del. Marcin Ciepiela SSA Małgorzata Niementowska SSA Robert Kirejew